Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kirjallinen asiantuntija-lausunto

Dnro 241/03/2017

1.3.2017

Lakimies
Nelli Tikka

Eduskunnan ympäristövaliokunta
HE 8/2017 vp
YmV@eduskunta.fi

Kutsunne asiantuntijakuulemiseen ja asiantuntijalausuntopyyntönne 2.3.2017

HE 8/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää kutsusta tulla kuultavaksi asiassa ja lausuu seuraavaa:

Luvanvaraisuuden poistaminen eräiltä toiminnoilta sekä eräitä orgaanisia liuottimia käyttäviä toimintoja koskevat muutokset

Hallituksen esityksessä on esitetty muutoksia ympäristöluvanvaraisuuteen siten, että luvanvaraisuus ehdotetaan poistettavaksi kokonaan tietyiltä toiminnoilta, joiden ympäristövaikutukset ovat vähäiset. Ehdotuksessa luvanvaraisuus ehdotetaan poistettavaksi myös tietyiltä toiminnoilta, jotka ovat luvanvaraisia jonkin muun kohdan perusteella. Luvanvaraisuuskynnyksiin ehdotetaan muutoksia koskien eräitä orgaanisia liuottimia koskevia toimintoja.

Kuntaliitto kannattaa luvanvaraisuuteen tehtäviä muutoksia ja luvanvaraisuuden päällekkäisyyksien karsimista. Kuntaliitto tuo myös esiin sen, että toimintojen siirtyessä ennakollisesta lupamenettelystä jälkivalvontaan saattaa paikallisista ympäristöolosuhteista riippuen jälkivalvonnan tarve olla edelleen merkittävä. Jälkivalvontamenettelyt mahdollisine hallintopakkoineen ovat monesti aikaa vieviä ja viranomaisresursseja vaativia. Viranomaisresurssien tarve ei näin ollen vähene samassa suhteessa hallintomenettelyjen ennakollisen keventämisen kanssa, vaan luvanvaraisuuden keventämisestä vapautuneet resurssit tulee ohjata jälkivalvontaan.

Eräiden toimintojen siirtäminen rekisteröintimenettelyyn

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että liitteen 1 taulukon 2 kohdassa 5 tarkoitetut nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, joiden polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³, siirretään rekisteröintimenettelyyn sekä liitteen 1 taulukon 2 kohdan 8 alakohdassa g tarkoitetut kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat siirretään rekisteröintimenettelyyn. Kuntaliitto pitää myönteisenä muutoksena näiden toimintojen siirtämistä rekisteröintimenettelyyn.

Kiinteiden betoniasemien ja betonituotetehtaiden ympäristövaikutukset riippuvat paljolti niiden sijoittumisesta vesistöihin ja naapurustoon nähden. Tämä tulee ottaa huomioon näiden ympäristönsuojelua koskevaa asetusta laadittaessa. Nestemäisten polttoaineiden jakeluasemia koskevaa asetusta muutettaessa tulee huomioida jakelutoiminnan laajuus ja siihen nähden kohtuulliset vaatimukset sekä teknisistä rakenteista annetut standardit ja niissä tapahtuneet muutokset.

Viranomaisten neuvontavelvollisuuteen liittyvä sääntely

Ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi hallintolain 8 §:n ja 23 §:n 2 momentin mukaista neuvontavelvollisuutta täsmentävä säännös (uusi 39 a §). Kuntaliitto on tuonut esiin sen, että hakijoiden henkilökohtainen neuvonta ja yhteydenpito sekä kunnan viranomaisten keskinäinen yhteistyö on ollut kunnissa yleisesti ottaen käytäntönä jo ennen nyt ehdotettavaa lainsäädäntöä.

Kuntaliitto pitää tavoiteltavana, että neuvonnan antamisessa käytetään mahdollisimman paljon hyödyksi sähköisiä järjestelmiä, joiden kautta neuvontaa voidaan antaa keskitetysti ja kustannustehokkaasti sekä ainakin osin automatisoituna.

Säännösehdotuksen 2 momentissa käytetään käsitettä tapaaminen käsitteen neuvottelu sijasta. Tapaaminen käsitteen käyttäminen on perustellumpaa kuin neuvottelu käsitteen käyttäminen, jottei muodostu kuvaa, että tapaamisessa neuvoteltaisiin sitovasta lopputuloksesta. Ennakkotapaamisessa annetut alustavat neuvot eivät sido viranomaista, eikä tapaamisessa voida sopia sitovasti asian ratkaisusta. Sujuvia menettelyjä edistävät myös asiantuntevasti laaditut lupahakemukset ja selvitykset, jotta vältytään esimerkiksi lupaprosessia pidentäviltä täydennyspyynnöiltä.

Ennakkotapaamisen tarve korostuu oletetusti eniten suurten toimijoiden isoissa hankkeissa. Neuvonnan tarvetta on vastaavasti pienillä toimijoilla, joilla konsultin käyttäminen ei ole yleistä. Hallituksen esityksen mukaan viranomaiselle jää viime kädessä valta harkita tapaamisen järjestäminen, mikä on tärkeää viranomaisvarojen tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen kannalta. Ennakkotapaamisten järjestämistä koskevassa harkinnassa viranomaisen tulee ottaa huomioon hallinnon oikeusperiaatteet ja kaikkien hallinnon asiakkaiden tasapuolinen kohtelu. Neuvonnassa tulee ottaa huomioon viranomaisella käytettävissä olevat voimavarat sekä se, että laajalti yli menettelyllisten kysymysten menevä neuvonta voi synnyttää rajanveto-ongelmia viranomaisen esteellisyyden ja objektiivisuuden suhteen.

Kuten esimerkiksi ympäristöministeriön raportissa 21/2015 on todettu, kyseisessä pilottihankkeessa saavutettu nopeutettu lupaprosessi koskien hankkeessa ollutta biotuotetehdasta mahdollistui siirtämällä viranomaisten töitä toisille tai jättämällä muita töitä odottamaan. Ennakkotapaamisten laaja käyttö sitookin viranomaisresursseja, jolloin joidenkin hankkeiden lupaprosessien nopeutuessa voivat muiden asioiden käsittelyt viivästyä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lain 40 §:ään uusi kolmas momentti, jonka mukaan viranomaisen on perusteltava, miksi hakijalta pyydetyt lisäselvitykset ovat tarpeellisia. Nykyäänkään viranomainen ei voi vaatia turhia selvityksiä luvanhakijalta, ja viranomaisen tuleekin entiseen tapaan hankkia tarvittavat selvitykset asian ratkaisemiseksi.

Kuntaliitto katsoo, että parhaita tuloksia menettelyjen sujuvoittamiseksi saadaan toiminnanharjoittajien omalla aktiivisuudella ja laadukkailla hakemuksilla, viranomaisten joustavalla yhteistyöllä, toiminnanharjoittajan ja viranomaisten vuorovaikutuksella, viranomaisneuvonnalla sekä sähköisen asioinnin hyödyntämisellä.

<u>Vaikutukset kuntien toimintaan ja talouteen</u>

Esityksen mukaan ehdotetuilla keventämistoimilla on vähäisiä kunnallistaloudellisia vaikutuksia. Vaikutus syntyy siitä, että taksojen mukaan perittävä lupahakemuksen käsittelymaksu on suurempi kuin rekisteri-ilmoituksen käsittelymaksu, jolloin toimintojen siirtyessä rekisteröintimenettelyyn lupahakemusten käsittelystä aiheutuva työmäärä vähenee ja siten perittävistä maksuista kertyvä tulo jonkin verran.

Esityksessä tuodaan esiin se, että pitkällä aikavälillä syntyy myönteisiä viranomaisvaikutuksia, kun toimintoja siirretään luvanvaraisuudesta rekisteröintimenettelyyn. Voimavarat tulee tällöin kohdistaa muihin ympäristönsuojelun viranomaistehtäviin, kuten lisääntyvään jälkivalvontaan. Muutokseen liittyvä siirtymäaika oletettavasti lisää hetkellisesti viranomaisten työtä.

Jos lainsäädäntöön yksilöity viranomaisen neuvonta- ja tapaamisvelvoite johtaa siihen, että toiminnanharjoittaja nojautuu oman asiantuntemuksen sijaan enenevässä määrin viranomaisen asiantuntemukseen, siirtyy tämä resurssitarve toiminnanharjoittajalta viranomaiselle ja voi siten lisätä viranomaisen työmäärää.

SUOMEN KUNTALIITTO

Nelli Tikka
lakimies